

Statenvoorstel 45/16 A

Voorgestelde behandeling

Procedurevergadering : 13 juni 2016

PS-vergadering : Wordt door de griffie ingevuld

Onderwerp

Procedure wensen en bedenkingen instellen Leisure Ontwikkelfonds Brabant

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS: 3986605

PS: 4002771

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Samenvatting

In januari heeft u ingestemd met de voorbereiding van het Leisure Ontwikkelfonds. Midpoint, Libéma, Efteling, VisitBrabant en Provincie hebben op basis van de uitgangspunten van de Letter of Intent die zij ondertekenden het Plan Leisure Ontwikkelfonds Brabant opgesteld. Dit voorstel wordt nu ten behoeve van het kenbaar maken van wensen en bedenkingen voorgelegd. Het is de bedoeling dat het fonds in het najaar van 2016 van start gaat.

Het voorstel

1. Geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken conform art.158 provinciewet met betrekking tot het voornemen van GS om het op te richten Leisure Ontwikkelfonds (LOF) onder te brengen in een op te richten Stichting Leisure Ontwikkelfonds Brabant en onderliggende Commanditaire Vennootschap conform het Plan Leisure Ontwikkelfonds.

Aanleiding

In januari heeft u bij [Statenvoorstel 54/15](#), als één van de instrumenten in de aanpak van de Vrijtijdseconomie, ingestemd met de voorbereiding van een LOF en het wijzigen van de begroting voor een periode van 10 jaar ten behoeve van een provinciale bijdrage van maximaal € 5 mln ten laste van de Investeringsagenda, Economische Structuurversterking. Deze bijdrage wordt ingezet ter verdubbeling van de bijdragen van de overige financiers van het LOF. Hierbij is tevens toegezegd dat u de uitwerking van het voorstel ten behoeve van uiten van wensen en bedenkingen zou worden voorgelegd, conform de wettelijke vereisten.

Bevoegdheid

De uitvoering van het LOF is een verantwoordelijkheid van GS. Zoals bepaald in art. 158 van de Provinciewet kunt u over dit beleidsvoornemen uw wensen en bedenkingen kenbaar maken.

Wij willen, conform de op 16 december 2015 opgestelde [Letter of Intent](#) en in afstemming met de andere financiers van het LOF, de uitvoering van het LOF beleggen in de op te richten Stichting Beheer Leisure Fonds Noord-Brabant (hierna: de Stichting). In een overeenkomst die de vorm krijgt van een Commanditaire Vennootschap (CV) spreken Midpoint, Libéma, Efteling en Provincie af dat zij ieder een bepaald bedrag inleggen en geven zij de Stichting opdracht om dat geld voor hen te beheren. Deze overeenkomst maakt het ook mogelijk voor nieuwe participanten om toe te treden tot de CV en daarmee een storting in het fonds te doen.

Doel

De uitvoering van het Leisure Ontwikkelfonds op een gedegen wijze organiseren en strategische sturing vanuit de provincie mogelijk maken.

Argumenten

1. Geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken conform art. 158 provinciewet met betrekking tot het voornemen van GS om het op te richten LOF onder te brengen in een op te richten Stichting Leisure Ontwikkelfonds Brabant en onderliggende Commanditaire Vennootschap conform het Plan Leisure Ontwikkelfonds

1.1. De investeringsstrategie van het LOF geeft richting aan de inhoudelijke sturing

Doel van het LOF is te komen tot de versnelling van ontwikkeling en innovatie in de Brabantse leisure sector en daarmee door nieuwe bedrijvigheid bij te dragen aan meer banen, door meer bezoekers die langer blijven en meer bestedingen in Brabant. In de investeringsstrategie wordt gekozen voor focus op de investeringsfase "bewezen en competitief" zoals omschreven in het marktonderzoek van Rebel. Investeringsstrategie in deze fase dragen het meeste en snelste bij aan het verhogen van werkgelegenheid en bestedingen, en bieden de grootste garantie op snel succes en revolverendheid.

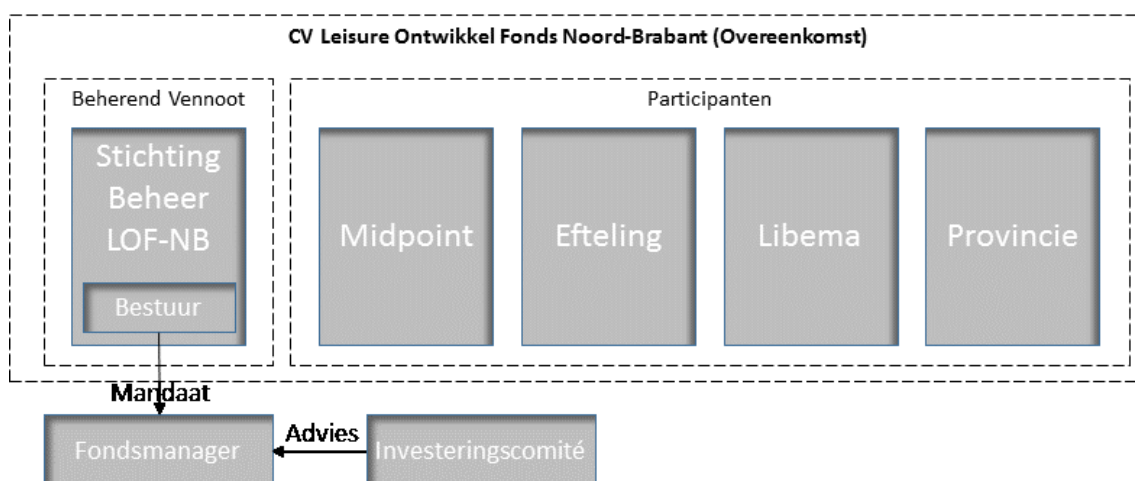
Inhoudelijk focust de strategie zich op projecten die bijdragen aan het versterken van de kernthema's van Brabant; de Brabantse Meesters & erfgoed, Design & innovatie (met de economische profielen van de regio's zoals agrifood, biobased en high tech), Attractieparken & evenementen zoals festivals en dance. Dit sluit aan op de collectieve Brabantse strategie van VisitBrabant. Op die manier heeft het individuele project meer slagingskansen en draagt het project omgekeerd bij aan het versterken van de regio als geheel. Het aanbrenge van focus op een beperkt aantal thema's en verhaallijnen geeft bovendien de kans om het losse aanbod te verbinden, in arrangementen of campagnes. Het richt zich op projecten met iconische thema's, een sterke

propositie (verhaallijn), onderscheidend ten opzichte van ander aanbod en met een hoge kwaliteit.

1.2. *De governance is solide georganiseerd en geeft de provincie invloed op strategische (bij)sturing van het LOF*

Ten behoeve van het beheer van het LOF wordt de Stichting Beheer Leisure Fonds Noord-Brabant opgericht. In een overeenkomst spreken Midpoint, Libéma, Efteling en Provincie af dat zij ieder een bepaald bedrag inleggen en geven zij de Stichting opdracht om dat geld voor hen te beheren.

De overeenkomst tussen partijen krijgt de vorm van een commanditaire vennootschap (CV). Er is sprake van een Vergadering van Vennoten, een beherend vennoot (ofwel de Stichting Beheer Leisure Fonds Noord-Brabant), het bestuur van de stichting, een fondsmanager en een investeringscomité. De governance wordt toegelicht in hoofdstuk 2 van het Plan Leisure Ontwikkefonds Brabant.

Figuur 1

De provincie is één van de stille vennoten in het LOF. De vennoten komen één maal per jaar bijeen in de vergadering van vennoten. Zij hebben als belangrijkste taken het benoemen van het bestuur, het instemmen met de voortgangsrapportage en op basis hiervan het eventueel bijsturen van de investeringsstrategie en het instemmen met de statuten. Toetreding van nieuwe stille Vennoten vindt plaats door ondertekening van de Inschrijvingsovereenkomst die deel uitmaakt uit de Overeenkomst van Vennootschap. Elke Vennoot zal dan zijn gebonden en onderworpen aan de CV-overeenkomst.

Het bestuur van de Stichting bepaalt de kaders, ziet toe op fondsmanagement, beslist op projecten bij afwijking advies IC en voorstel fondsmanager, bespreekt voortgangsrapportages en doet op basis hiervan een voorstel aan de vergadering van vennoten met betrekking tot de investeringsstrategie en reglementen. Voor de invulling van het bestuur wordt, in aanvulling op de vennoten die op persoonlijke titel deelnemen in het bestuur, gestreefd naar een

overlap met de strategic board van VisitBrabant. Op deze wijze wordt efficiënt invulling gegeven aan het borgen van de juiste kennis en expertise om te kunnen sturen op het LOF.

De fondsmanager is verantwoordelijk voor de uitvoering van het fonds. Hij organiseert calls, begeleidt projectaanvragen, beslist (na advies van het Investeringscomité) over de ontvangen aanvragen, rapporteert aan het bestuur en doet voorstellen voor het bijstellen van strategie en reglementen. Tevens organiseert hij het proces om te komen tot adviezen van het Investeringscomité

Het investeringscomité (IC) beoordeelt de ontvangen aanvragen en adviseert hierover de fondsmanager. Tevens adviseert het IC over lopende leningen en het investeringsbeleid.

Het investeringsreglement betreft de operationalisatie van de investeringsstrategie die de Stichting volgt om het doel van Het Fonds te bereiken, uitmondend in de criteria die de Stichting hanteert bij de inhoudelijke beoordeling van Initiatieven. Zo is bijvoorbeeld nadrukkelijk mogelijk dat aanvragers van financiering uit heel Brabant komen

In het opstellen van het fondsplan is rekening gehouden met de aandachtspunten die vanuit de Kadernota Verbonden Partijen door PS vastgesteld zijn op basis van een ZRK-brief over fondsvorming (bijlage 4) en de ervaringen met het OP-Zuid programma.

1.3. De voortgang van het fonds kan getoetst worden aan het financieel model

In het fondsplan zijn twee financiële modellen opgenomen, een behoudend model en een optimistisch model. Op basis hiervan is inzichtelijk op basis van een realistisch en optimistisch model welk resultaat u kunt verwachten van het LOF. De verschillen in de twee scenario's zitten in het verwachte default percentage, de mate waarin het fonds gevuld wordt en de looptijd van de leningen.

Er wordt in beide modellen uitgegaan van een gemiddeld rentepercentage van 6%. Dit percentage is op dit niveau gesteld omdat het voornaamste doel is om projecten mogelijk te maken. Een te hoog percentage leidt naar verwachting tot minder aanvragen. Anderzijds zal een te laag percentage de kans op staatssteun groter maken. Bovendien is het de bedoeling dat als het project een succes wordt er een herfinanciering bij de bank wordt gevraagd. Dat zal alleen gebeuren als de bank tegen een lager percentage zal financieren. Het feitelijk percentage zal tussen 4% en 8% liggen.

Om zo veel mogelijk middelen in concrete projecten te kunnen investeren is veel aandacht voor kostenbeheersing op fondsniveau. Er wordt gestreefd naar een maximaal overheadpercentage van 6%.

1.4. Er is een verwachte revolverendheid van 66%

Er is gekozen voor de investeringsfase "bewezen en competitief". Op basis van het marktonderzoek van Rebel dat is uitgevoerd ter voorbereiding op het LOF is een revolverendheid te verwachten van 66%. De fondsmanager zal als opdracht meekrijgen om het default percentage zo laag mogelijk te houden. De fondsmanager zal hiertoe, ondersteund door de investeringscommissie, de verstrekte leningen actief volgen. Over de geboekte resultaten legt de fondsmanager, via het bestuur, verantwoording af aan de stille vennoten.

Datum

31 mei 2016

Documentnummer

GS: 3986605

PS: 4002771

1.5. Risico's worden op adequate wijze beheerst

Er is een integrale risicoanalyse op basis van de Risman methode opgesteld om de risico's die verbonden zijn met het LOF in kaart te brengen en te beheersen. Dit is zowel op operationeel niveau in het LOF gedaan, als vanuit de provinciale rol als stille vennoot in het fonds. Op operationeel niveau wordt over risico's en risicobeheersing gerapporteerd aan de stille vennoten. De belangrijkste risico's betreffen de (on)mogelijkheden tot (bij)sturing door de vennoten, het niet halen van het doel van het LOF en de beheersing van de overhead kosten.

1.6. Het fonds is aanvullend op reeds bestaande (financiële) instrumenten

Het LOF verstrekt financiering aan projecten in de investeringsfase "Bewezen en competitief" (groeifase) die niet voor financiering uit Europese en andere Brabantse/Nederlandse fondsen in aanmerking komen. Hiermee wordt beoogd zo veel mogelijk bij te dragen aan de ontwikkeling van de leisure sector en de middelen uit het LOF zo efficiënt en effectief mogelijk in te zetten.

1.7. Er worden afspraken gemaakt over monitoring en verantwoording

Het bestuur en de Vergadering van Vennoten leggen voorafgaand aan de eerste rapportage vast hoe de rapportages er uit zien en waar op gerapporteerd wordt. De fondsmanager doet hiertoe een voorstel. Bovendien zijn de rapportages niet statisch, maar kunnen ieder jaar bijgesteld worden op basis van de behoefte. In de rapportages wordt onder meer stilgestaan bij projecten in beheer, projecten in voorbereiding, financiële aspecten en een advies met betrekking tot investeringsstrategie/focus fondsmanager.

U wordt door middel van de regulieren P&C cyclus geïnformeerd over de voortgang van het LOF.

1.8. Evaluatie na 4 jaar

In de op 16 december 2015 afgesloten Letter of Intent is overeengekomen dat na een periode van vier jaar Midpoint bij een succesvol fonds kan besluiten tot continuering van haar bijdrage. Er zal een evaluatie plaatsvinden om het resultaat van het LOF op dat moment vast te stellen en hiermee het besluit tot continuering te kunnen onderbouwen.

Mocht na 4 jaar blijken dat het Fonds niet aan de doelstellingen voldaan heeft en de maximale bijdrage van de Provincie nog niet is bereikt, dan zal een herijking van de afspraken plaats vinden.

Kanttekeningen

1. Geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken conform art. 158 provinciewet met betrekking tot het voornemen van GS om het op te richten LOF onder te brengen in een op te richten Stichting Leisure Ontwikkelfonds Brabant en onderliggende Commanditaire Vennootschap conform het Plan Leisure Ontwikkelfonds.

1.1. De voeding van het fonds is nog onvolledig

De voeding van het Brabantbrede fonds is tot op heden nog beperkt tot de bijdragen van Midpoint (€ 400.000 gedurende de eerste vier jaar, na positieve evaluatie nog € 600.000), Efteling (€ 387.500), Safaripark Beekse Bergen (€ 1.507.000) en de provincie. Hiermee is de voeding van het LOF vooralsnog beperkt tot ongeveer € 5 miljoen, inclusief de bijdrage van de provincie. Dit betekent dat ook de provinciale bijdrage in de vorm van "verdubbelaar" nog niet volledig wordt ingezet. Ten behoeve van het verkrijgen van aanvullende financiering voor het fonds vinden op diverse momenten overleggen plaats met West-Brabant, agrifoodcapital en Metropole Regio Eindhoven.

1.2. Het genereren van goede projecten vraagt om een stevige inspanning

Op het moment van voorbereiding zijn nog geen investeringsgerede projecten bekend. De fondsmanager zal, in samenwerking met onder andere VisitBrabant nog stevig moeten investeren in het genereren van potentiële aanvragen voor het fonds door middel van gerichte calls. De projecten waarvoor mogelijk een aanvraag tot financiering wordt ingediend moeten naar verwachting ook nog "opgewerkt" worden om te voldoen aan de kwaliteitscriteria van het LOF. Dit is conform de verwachtingen uit het uitgevoerde marktonderzoek.

1.3. Het default risico is 33%

In het behoudende scenario wordt rekening gehouden met een default risico per project van 33%. Hierbij is (nog) geen rekening gehouden met de kans dat een deel van de financiering wel degelijk terug te halen is bij de aanvrager. Dit proces vraagt wel extra aandacht van de fondsmanager. De hiermee gemoeide kosten dienen minimaal even hoog te zijn als de verwachte inkomsten.

1.4. Een grote multiplier is wellicht lastig te halen

Er wordt verondersteld dat het LOF voor één derde tot de helft investeert in projecten en dat de overige financiering door de aanvrager zelf of door andere financiers voor hun rekening genomen wordt. Hiermee wordt de multiplier van de provinciale investering vergroot. De kans bestaat dat het moeilijk is om mede investeerders te vinden, waardoor na een beperkte periode door het bestuur van het LOF voorgesteld wordt het investeringsreglement hierop aan te passen.

1.5. Het beheersen van de overheadkosten vraagt om discipline

Het LOF is een relatief klein fonds. Daarmee vallen de overhead kosten relatief hoog uit. Naarmate het fonds beter gevoed raakt dalen de kosten relatief. Het

beheersen van de kosten blijft een aandachtspunt, zeker gezien het feit dat de marktwerking veel aandacht zal vragen.

1.6. Het ontwikkelen van concrete inhoudelijke prestatie indicatoren vindt deels na de start van het LOF plaats

Er wordt gestart met een beperkt aantal prestatie indicatoren zoals de mate van revolverendheid, maximale overheadkosten etc. Op basis van de ervaring van de eerste twee jaar wordt een voorstel ontwikkeld voor een complete set aan prestatie indicatoren inclusief het maatschappelijke rendement, vast te stellen door de vergadering van vennoten. Deze worden gebruikt ten behoeve van de evaluatie die na vier jaar plaats vindt.

Financiën

Er zijn geen andere financiële consequenties aan dit voorstel verbonden dan waartoe u op 22 januari al heeft besloten, namelijk € 5 miljoen beschikbaar te stellen voor 10 jaar voor dit voorstel.

Het fonds heeft een revolverend karakter. Indien besloten wordt om na 10 jaar het fonds te beëindigen zullen de stille vennoten naar rato van hun inleg een bedrag krijgen uitgekeerd. Op basis van het behoudende model zal dat ongeveer 43% van de inleg zijn. In verband met de looptijd van de leningen zal uiterlijk na 17 jaar de definitieve terugbetaling kunnen plaatsvinden.

Europese en internationale zaken

Het LOF beoogt om de leisure sector te versterken en de regio Brabant sterker te kunnen positioneren bij bezoekers uit onder meer Duitsland, België en verder weg.

Er wordt geen lening verstrekt indien sprake is van staatssteun en niet kan worden voldaan aan de voorwaarden genoemd in de Algemene Groepsvrijstellingsverordening of in de de-minimisverordening.

Planning

24 juni:	Oordeelsvormende bespreking Provinciale Staten
15 juli:	Besluitvormende bespreking Provinciale Staten
2 ^e helft juli:	Oprichtingsvergadering stille vennoten
September:	Start/ Kick-off evenement
Oktober:	Behandelen 1 ^e aanvragen

Bijlagen

Fondsplan Leisure Ontwikkelfonds Brabant

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: A. Boezeman, aboezeman@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Programma Vrijtijdseconomie

Opdrachtnemer: J. van der Ham, jvdham@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afd. Economisch Beleid en
Deelnemingen